

Sociální služby v ČR

Mirka Wildmannová

Sociální služby - definice

- Nástroj sociálního zabezpečení – sociální pomoci
- Poskytovány lidem společensky znevýhodněným, a to s cílem zlepšit kvalitu jejich života, začlenit se do společnosti
- Zohledňují jak uživatele, tak jeho rodinu či skupinu

Legislativa

Od 1.1.2007 vstoupil v platnost

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Vyhláška č. 505/2006 Sb.
- Zákon č. 206/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Proč bylo nutné nové právní úpravy sociálních služeb?

Stávající právní úprava nepokrývala:

- Uživatel byl pasivním činitelem
- Nebyl zajištěn jednotný systém objektivního hodnocení potřeb uživatelů
- Nebyly ochráněny práva při nesprávném postupu veřejné správy
- Nebyl vytvořen právní rámec rozvoje lidských zdrojů – především sociální práce

Proč bylo nutné nové právní úpravy sociálních služeb?

- Nebyly vyřešeny vzájemné vztahy a kompetence jednotlivých úrovní veřejné správy
- Nebyl zajištěn rozsah práv a povinností- organizace zřizované veřejnou správou a NNO
- Neexistence dohledu nad kvalitou poskytovaných sociálních služeb
- Neexistence podmínek pro vytvoření transparentní informační základny
- Nebyly upraveny druhy služeb zaměřené na prevenci sociálního vyloučení

Hlavní cíl nového zákona o sociálních službách:

- Podpora procesu sociálního začleňování a sociální soudržnost společnosti

Hlavní principy změny systému sociálních služeb:

- **Dostupnost**
- **Efektivnost**
- **Kvalita**
- **Bezpečnost**
- **Hospodárnost**

Příspěvek na péči (podle zákona č. 108/2006 Sb.)

- Stanoven ve čtyřech stupních odpovídajících stupni závislosti“
- Lehká závislost – 2 000 Kč (3000 Kč)
- Středně těžká závislost – 4 000 Kč (5 000 Kč)
- Těžká závislost – 8 000 Kč (9 000 Kč)
- Úplná závislost – 11 000 Kč (11 000 Kč)

- Vyplácí obce III. Typu
- Nepovažuje se za příjem (ČSSZ určí, zda opatrovník bude „státním pojištěncem“)

Cíl zavedení příspěvku na péči:

- Svobodná volba způsobu zabezpečení služby – od „pasivního závislého pacientství“ k „aktivnímu klientství“
- Sjednotit podmínky pro získání veřejných prostředků všemi subjekty za podmínek jejich registrace
- Zvýšit prvek spoluúčasti občana při řešení jeho sociální situace
- Zrušit paušalizaci pohledu na ZP občany a seniory
- Nastartovat proces deinstitucionalizace a individualizace péče

Realita:

- **Značná část příjemců využívá příspěvek na péči v rozporu s představami zákonodárce, tedy nikoli na „nákup“ potřebných soc. služeb, ale ke zvýšení příjmů**

Příjemce vyplacené dávky:

- Oprávněná osoba
- Zákonný zástupce nebo
- Jiná fyzická osoba, které byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu

Zákon č. 206/2009 Sb. – změny, účinnost od 1.8.2009

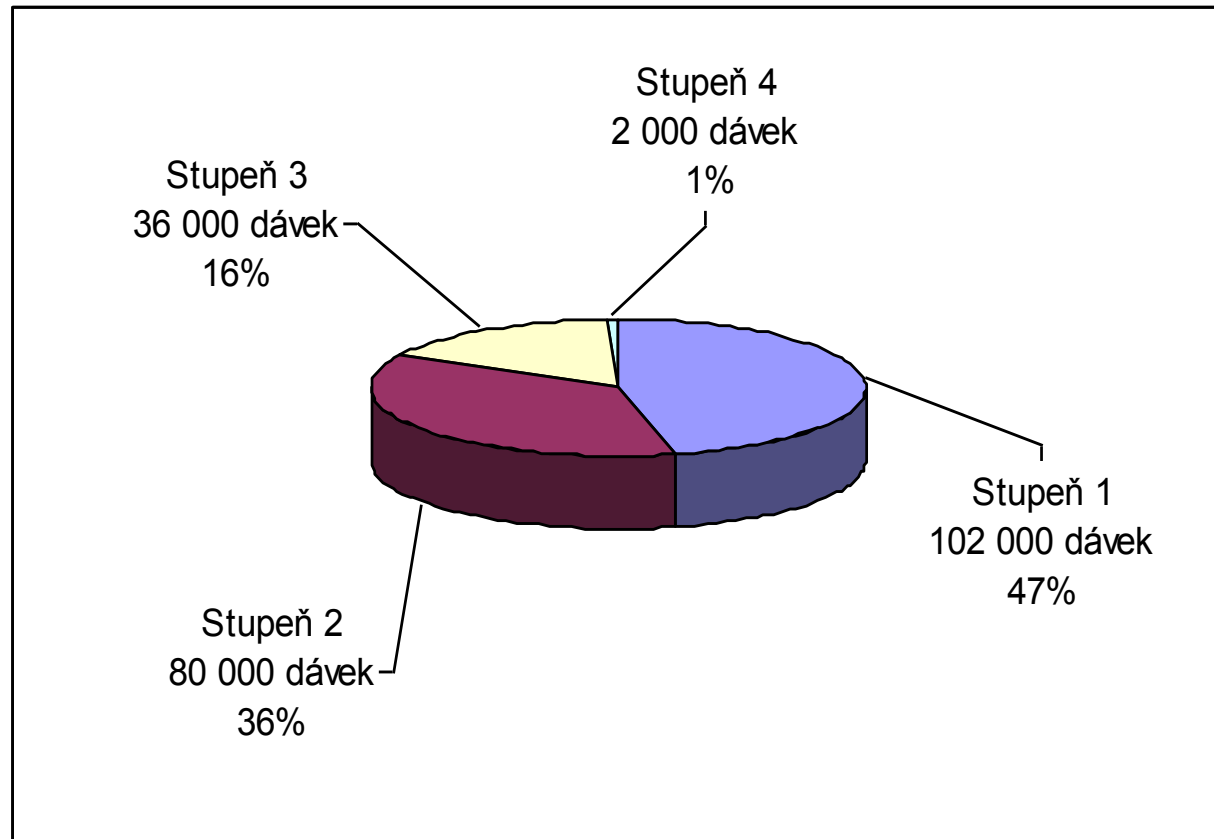
- Změna podmínek nároku na příspěvek na péči
- Změna podmínek pro vznik nároku na příspěvek pro chronicky nemocné děti
- Zvýšení příspěvku pro osoby s úplnou závislostí
- Změna náležitostí žádosti o příspěvek
- Zpřesnění požadavků na odbornost pracovníků v sociálních službách
- Zpřesnění akreditací vzdělávacích programů a institucí

Zákon č. 206/2009 Sb. – změny, účinnost od 1.1.2011

- Mění se způsob vyplácení příspěvku na péči v I. stupni
- 2 000 Kč rozdělena na:
 - 1 000 Kč v hotovosti
 - Poukázka v hodnotě 1 000 Kč na služby (lze převést do následujících dvou měsíců)

Počet dávek dle stupně závislosti a jejich podíl na celkovém počtu dávek

Zneužívání příspěvku na péči

- Výplata příspěvku může být zastavena
- OÚ může ustanovit tzv. zvláštního příjemce příspěvku
- Příspěvek může být nepřiznán
- Příspěvek může být odňat

Základní druhy sociálních služeb

- Sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Služby sociální prevence

Formy poskytování sociálních služeb

- **Pobytové služby**
- **Ambulantní služby**
- **Terénní služby**

Zařízení sociálních služeb

Pro služby sociální péče

- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení

Pro služby sociální intervence

- Azylové domy
- Domy na půl cesty
- Zařízení pro krizovou pomoc
- Nízkoprahová denní centra
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Noclehárny
- Terapeutické komunity
- Sociální poradny
- Sociálně terapeutické dílny
- Centra sociálně rehabilitačních služeb
- Pracoviště rané péče

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb

- Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu
- Pomoc při osobní hygieně
- Poskytnutí stravy, zajištění stravy
- Poskytnutí ubytování
- Pomoc v chodu domácnosti
- Sociální poradenství
- Sociálně terapeutické činnosti
- Pomoc při uplatňování práv, zájmů
- Telefonická krizová pomoc
- Nácvik dovedností
-

I. Sociální poradenství

- Základní odborné poradenství
- Odborné sociální poradenství
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- Sociálně terapeutické činnosti
- Pomoc při uplatňování práv, zájmů...

II. Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost.....

- Osobní asistence
- Pečovatelská služba
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Soc. služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

III. Služby sociální prevence

Napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení, cílem služeb je překonání nepříznivé sociální situace

- Raná péče
- Telefonická krizová pomoc
- Tlumočnické služby
- Azylové domy
- Domy na půl cesty
- Kontaktní centra
- Nízkoprahová denní centra, zařízení pro děti a mládež
- Noclehárny
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, pro seniory a osoby se ZP
- Sociálně terapeutické dílny
- Terapeutické komunity
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace

Úhrada nákladů za sociální služby

- Úhrada nákladů – ve smlouvě mezi klientem a poskytovatelem služby
- Poskytovatel se může dohodnout na spoluúčasti rodiny (pokud příjem klienta nestačí – garance: klientovi musí zůstat alespoň 15% z příjmu)

Sociální služby bez úhrady

- Sociální poradenství
- Raná péče
- Telefonická krizová pomoc
- Tlumočnické služby
- Krizová pomoc
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace
- Sociální služby v kontaktních centrech, nízkoprahových zařízeních
- Služby sociálně terapeutických dílen

Služby sociální péče za úhradu

Pobytové služby:

- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se ZP
- Domovy pro seniory
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Zdravotnické zařízení ústavní péče
- Centra sociálně rehabilitačních služeb

Ambulantní a terénní:

- Osobní asistence
- Pečovatelské služby
- Tísňová péče
- Průvodcovské a předčitatelské služby
- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře

Služby sociální prevence za úhradu

- Klient hradí: ubytování + strava (azylové domy, domy na půl cesty, terapeutické komunity)
- Úhradu stanoví poskytovatel (noclehárny – participuje i klient)
- Úhrada za stravu – stanoví poskytovatel (nízkoprahová denní centra)

Typologie sociálních služeb podle cílových skupin

- Služby pro U, služby reagující na chudobu a bezdomovectví
- Služby pro děti a rodiny
- Služby pro rizikové děti a mládež
- Služby pro staré lidi
- Služby pro etnické menšiny
- Služby pro uprchlíky
- Služby pro lidi s postižením
- Služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocemi
- Služby pro nemocné
- Služby pro lidi se závislostmi
- Služby související s výkonem spravedlnosti
- Služby pro občany

Podmínky poskytování sociálních služeb

- Registrace
- Registr poskytovatelů sociálních služeb
- Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb
- Smlouva o poskytnutí sociální služby

Působnost při zajišťování sociálních služeb

- Obce s obecním úřadem s rozšířenou působností
- Krajské úřady
- Obce v samostatné působnosti
- Kraje v samostatné působnosti
- MPSV
- Úřady práce
- MV

Inspekce poskytování sociálních služeb

Inspekci provádí v režimu státní kontroly:

- KÚ + MPSV

Předmětem inspekce je:

- Plnění podmínek stanovených pro registraci
- Plnění povinností poskytovatelů
- Kvalita poskytovaných služeb
- Inspekce se provádí v místě poskytování služeb
- Provádí inspekční tým: min. 3 osoby (alespoň 1 člen z KÚ)

Financování sociálních služeb

- Příspěvek na péči
- Úhrada uživatelů z vlastních příjmů
- Příspěvky zřizovatelů sociálních služeb
- Dotace poskytovatelům z veřejných rozpočtů (nadregionální, regionální, místní úroveň, z ESF)
- Další zdroje: dary, sponzorství, vedlejší hospodářská činnost apod.

Dotace ze státního rozpočtu

Principy MPSV z 90-tých let pro NNO:

- Princip rovných podmínek pro všechny poskytovatele veřejných služeb
- Princip rovných podmínek pro všechny příjemce veř. Služeb
- Princip efektivního (účelného) vynakládání veř. Služeb
- Princip primárního důrazu na kvalitu poskytovaných služeb
- Princip transparentního systému financování
- Princip stabilního systému financování

Realita:

- Stanovená kritéria pro hodnocení míry závislosti jsou stanovena objektivně pro seniory a osoby se ZP
- Nevyhovují pro hodnocení míry závislosti např. pro osoby duševně nemocné...

Návrh změn v systému financování

- Úprava příspěvku na péči (poskytování příspěvku v I. a II. stupni, příspěvek na péči jako příjem poskytovatele v pobytových zařízeních, zavedení evidence osob-rodinných příslušníků)
- Zrušení max.výše úhrad za pobyt a stravu v pobytových a ambulantních zařízeních a za jednotlivé úkony v oblasti terénních soc.služeb
- Uplatnění vyživovací povinnosti dětí ke svým rodičům
- Poskytování věcné pomoci ve formě půjčky v rámci systému pomoci v hmotné nouzi těm uživatelům, kteří jsou osamělí

Návrh změn v systému financování

- Vytvoření „zrcadla“ v pravidlech pro poskytování soc. služeb ve zdrav. Zařízeních a ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních soc. služeb (povinná registrace zdrav. zařízení, definování standardů kvality jejich poskytování, výplata příspěvku na péči klientům i při jejich dlouhodobém pobytu v registrovaném zdrav. zařízení)
- Výplata příspěvku na péči v penězích pouze ve III. a IV. stupni závislosti a péči jim poskytuje rodinný příslušník nebo blízká osoba